POŠTARINA PLAĆENA U GOTOVU

OBITELJ

BR. 50 U ZAGREBU 10 PROSINCA 1933

MAJKA I DIJETE

DUDA ILI PRST

Da me je netko još pred pola godine zapitao, hoću li svom djetetu dati dudu, bila bih ogorčeno kliknula: Nikada! Ali život mijenja teorije te se ne zaustavija ni pred takvim glupim stvarima, kao što je to dječja duda. Tako se dogodilo, da se jednoga dana moja mala kćerkica nije probudila sa smiješkom kao obično, nego je gledala vrlo zlovoljno. A ta je zlovolja nije prolazila ni nakon zajutarka ni iza objeda, pa sam je uzela i otišla s njom liječniku. On je ustanovio malu upalu u grlu. Mislila sam već, kako ću oko tog malog vratića vezati oblog, no liječnik me uto upita: »Ima li mala dudu?« Odgovorila sam sva ponosna: »Nema, gospodine doktore!« A liječnik će: »Pa onda joj jednu kupite!« Gledala sam liječnika tako iznenađeno, da je ponovio: »Jest, kupite joj običnu dudu, probodite je nekoliko puta iglom na vrhu, prokuhajte je, ispunite vatom namočenom u vod., koju ću vam propisati, pa dajte djetetu, da to duda. To je slaba, zaslađena i razrijeđena borova kiselina s malo salicila, tim će sebi pomalo dezinficirati vrat.«

Moj je otpor prema dudama bio tim veoma oslabljen. Gle, kako se ta odvratna duda ipak dade vrlo zgodno upotrebiti. Kako da se drukčije dezinficira vrat malog djeteta? Moja je kćerkica dakle dobila dudu, i to po liječničkom receptu. Isprva se ni ona nije mogla s njom sprijateljiti, ali zatim je stala dudati tako iskreno, da su joj sve sline stale curiti iz usta. I gle novog značenja dude: dijete miče čeljusti i time sili žlijezde, da izlučuje dosta sline. A sline sadržavaju enzime potrebne za probavu, osobito pepsina. Dakle kod dispepsija i drugih poremećenja probave može duda biti vrlo korisna.

Tko bi rekao, da gadna duda može čak i od liječnika biti propisana kao medicina? Najobičniji prigovor protiv dude je opasnost infekcije od nečistoće, koja s dudom može doći djetetu u usta. Ali dederte, ako možete, zabranite djetetu, da ne meće u usta sve, što mu dopadne u ruke. I ako ništa drugo ne bude imalo, ne ćete mu zabraniti, da ne oblizuje svoje vlastite ručice. A ded pogledajte, kako mu te ručice izgledaju! I kad biste ih neprestano prali, za čas su opet zamazane. A tek ih ne možete prokuhati kao dudu!

Ne ću da vam preporučujem, da sami turate djetetu dudu u usta, ako to nije potrebno. Ali ima časova, kad se zlovolja djeteta, koje se dere mučeći i sebe i svoju okolinu, ne da doista drukčije ukloniti nego dudom. Ako dakle imate u takvim slučajevima pri ruci zalihu dobro prokuhanih duda, ušutkat ćete dijete i prištediti sebi mnogi neugodni čas. I sa stanovišta higijene mnogo je bolje djetetu dati dobro prokuhanu dudu, nego da sebi gura zamusani palac u usta. To eto javno priznajem ja, koja sam bila zakleta neprijateljica dude, kao što su, znam, i mnoge druge majke. Neka ne čekaju, da i njihovu djetetu liječnik propiše dudu, kao što meni. S. F.

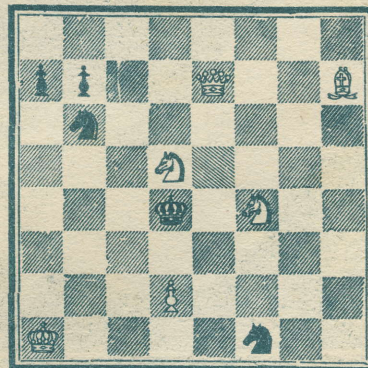
ZDRAVLJE

Da li je rak izlječiv? Kod ljudi iznad 50 godina često se javlja rak na maternici, sisi, želucu, debelom crijevu, nosu, usnici itd. Općenito se misli, da je rak neizlječiv, i tkogod oboli od raka, smatra se izgubljenim. To pogrešno mišljenje o raku nastalo je odatle, što se zbog raka obično prekasno traži liječnička pomoć. Budući da rak u početku ne boli i ne pravi gotovo nikakve poteškoće, to se bolesnici isprva i ne brinu mnogo za svoju bolest. Isto kasnije kad se rak počne jače širiti, te se javljaju prvi bolovi, krvarenje ili neugodan zadah od rastvaranja rane, onda se traži liječnička pomoć, a to je često već prekasno. Tomu zlu nastoje u Francuskoj predusresti time, da razvijaju veliku propagandu protiv raka u najširim narodnim slojevima. Glavni je cilj te propagande uvjeriti narod, kako je rak izlječiva bolest. Stoga se naročito naglasuje, kako se rak mora istrijebiti prije nego li on uništi bolesnika. Svatko si mora biti svijestan činjenice, da je rak izlječiv, samo ako se rano prepozna i počne pravodobno liječiti. Za borbu protiv raka upotrebljavaju se najmodernija sredstva: ukusni plakati, brošure i letaci na pošti, tramvaju, željeznici; na radiju se drže češće higijenska predavanja o raku, a jedamput godišnje priređuje se tjedan protiv raka. Država i društvo žrtvuju ogromne svote za suzbijanje raka.

ŠAH

Problem broj 47

Schwarz

Bijeli matira u tri poteza.

RJEŠENJA (RUJAN)

Br. 36. Td7—d3 (2 boda); Br. 35. Da1—a4 (2 boda); Br. 36. Dd3—d1 (3 boda).

Slika na omotu: **MAJKA BUDI DJECU** *— Iz filma „Majka" (Fox-film)*

MAJKA

NAPISAO PAUL KELLER
PREVELA GABRIJELA MAJCEN

Poznavao sam je dobro, znao sam njeno zvučno ime, poznavao sam i njena muža, koji je bio profesor i obavljao mnoge službe. Ali uvijek, kad sam na nju pomislio, i sada, kad o njoj ovo nekoliko redaka pišem, nijesam znao i ne znam za nju drugo ime nego: majka.

Morala je u svom braku dugo čekati na sreću, da postane majkom. A onda se ispunila duboka čežnja žene. Dobila je sina, kojega je nazvala Josip.

Bio sam jednom tamo, kad se — kao često — nagnula nad kolijevku maloga i uvijek i uvijek jedno tražila: njegov pogled, hoću da kažem, dušu u njegovim očima.

I upravo kad sam ja tamo bio, uskliknula je i rekla: sad ju je upoznao, pogledao je i nasmiješio joj se. O, majka je bila presretna.

Ja ne znam, zašto mi je pri tom postalo tjeskobno. To je možda bio predosjećaj toga, što sam nekoliko dana kasnije čuo od našeg najboljeg očnog liječnika: mali Josip bio je slijep na oba oka.

Kako je to ona ispočetka podnijela, nije mi poznato. Ja samo znam, da nije oboljela i da nije vikala ni bjesnila. Samo je danju i noću sjedila kraj kolijevke maloga i mnogo je u sebi razmišljala.

Iza nekoliko tjedana vidio sam, da svaki dan prolazi kraj moje kuće. Išla je na pouku ravnatelju sljepačkog zavoda. Kupila je cijelu knjižnicu o postupanju i odgajanju slijepih i sjedila je sate i dane proučavajući na Josipovu krevetu.

Štošta je mogla iz knjiga naučiti, više toga je sama od sebe naučila.

Njegova duša treba da ima svijetlo, toliko svijetla, koliko ga mogu dati vjera, znanost i umjetnost. Cjelokupno njezino nastojanje bilo je već ispočetka, da se ta svijetla zapale u njemu.

Ona se brinula samo za dječaka. Ja se ne sjećam, da sam je ikada vidio, da je radila išta u kućanstvu, što se ne bi neposredno odnosilo na dječaka, ali je nijesam nikada ni izvan kuće vidio bez djeteta.

»Mi imamo zajedno samo dva oka,« govorila je ona, »i ja mu ih ne mogu oduzeti.«

Slijepi je Josip naučio govoriti već u prvoj godini života, ali da ga uči hodati i trčati, nije se trudila.

»Onda će on htjeti otići,« mislila je ona, »onda bi došle čežnje i želje. A tko ima kakvu želju, može postati nesretan. Ja ću ga tako dugo nositi, dok ne bude sam od sebe prohodao.«

Imala je prekrasan vrt, u koji sam došao nekog predivnog proljetnog dana. Naokolo je bila sve sama krasota, sjaj i ljupkost. Ona je sjedila sa petgodišnjim dječakom na vrtnoj klupi i pričala mu priče. Pri tom je imala zatvorene oči.

Kad sam došao bliže, uplašila se i pogledala me. Radi jarkoga svijetla morala je s vjeđama jako žmirkati. Znao sam, da je dugo, moguće sate i sate sjedila u vrtu sa zatvorenim očima. Majka nije htjela da gleda tisuće čudesa, od kojih oko njena djeteta nije moglo da primi niti jedan tračak.

Iz istih razloga nije nikada htjela putovati.

»Svejedno je za nas oboje, gdje smo,« rekla bi, »ali kad bude veći, putovat ćemo na more, da može čuti udaranje mora o bregove.«

SJEDILA JE NA KLUPI I PRIČALA MU PRIČE..

Svako je ljeto provela sa dječakom na selu. Dala mu je da pipa stas mirnih konja, vodila ga je do krava i ovaca, dopustila mu je, da pažljivo opipa plug i drljaču. Sjedila je s njim na seoskom ribnjaku, gdje mu je točno opisala svako gibanje guščjeg i pačjeg jata, ocrtala mu je hitru lastavicu i dala mu je da nešto baca u vodu.

Ona je lovila vrapce, ribe, gujavice, žabe, da i vjeverice je lovila, samo da mu dade životinje na nekoliko trenutaka, da ih opipa, a onda ih je opet pustila na slobodu.

Dala mu je brati plodove s niskih grana i da vadi krumpire iz brazde; bila je s njim na sjeniku i podrumu, ona se s njim popela u toranj seoske crkve do zvona. Htjela mu je dati jasne

predodžbe, u njegovu dušu unijeti bistre slike. Vježbala je i njegovu maštu. Ja sam čuo od toga dječaka takvih opisa, kakvih nijesam nikada zapazio kod djeteta, koje vidi. Onda je bila mati sretna. Ona je znala, da je mašta oko naše duše, pred kojim nema magle ni noći i kojemu pogled nije ograđen nikakvim obzorom.

Jedamput ju je pitao, kako je u nebu. To mu je opisala sa svetim žarom srca, kako to umije samo dobra majka, a u isto vrijeme s takvom snagom mašte, koju jedva da imaju pjesnici Istoka. Kad je tako govorila — uvijek sa zatvorenim očima — a meke je ruke položila na njegova ramena, uzdahnuo bi dečko duboko i teško, njegovo bi se lice trzalo, a iz mrtvih očiju izvirale su suze, te bi na koncu izmučen povikao:

»I ja, majko, ja to sve ne mogu vidjeti!«

»To ti možeš vidjeti, moje srce, to ti možeš sve, sve točno vidjeti. U nebu će tvoje oči biti veće, ljepše i bistrije nego li moje.«

»Je li to istina, majko, je li to istina? Ja ću moći vidjeti? Zaista vidjeti?«

»Ti ćeš vidjeti i Bog će ti sve pokazati, što ti sada ne možeš vidjeti.«

»I ruže i ptice?«

»I njih! Sve ćeš vidjeti!«

»O majko! O kad ću ja moći vidjeti ruže i ptice?«

Ona mu nije nikada rekla, da je nesretan. Brižno je od njega otklanjala svaki izraz saučešća, što slijepca muči. Ona mu nije nikada ni opisivala sreću onih, koji imadu zdrave oči. I u Svetom Pismu je dapače mimoišla ono o ozdravljenju slijepca od rođenja, da u njemu ne probudi pitanja i ne izazove neutaživu čežnju.

A ipak je u dječaku živio stalni zahtjev sa svjetlom. Moguće bi sa zdravim očima postao umjetnik. Najdraže mu je bilo zanimanje praviti stvari od gline, koje bi šarenim bojama obojadisao. I uvijek isto pitanje, da mu se kaže, što li je boja i što li je to svijetlo.

Uvijek je kod tih pitanja bila majka bijedna i nije sama htjela da išta zna o divnom šarenilu, koje nije mogla svome djetetu pokazati. Radi toga je i sama nosila same sive ili crne haljine.

Pokušala je da na nj djeluje glazbom. I sama je imala divan glas i izvrsno je svirala glasovir. Rano je dala dječaka poučiti u guslanju.

Često su zajedno svirali, najradije u mračnoj sobi, kad je ugasilo svijetlo dana. Tada su lebdili u carstvu ljepote, i jedno je bilo sretno kao i drugo.

»To su moji najdraži časovi, jer tada ni ja nijesam vidjela više od njega,« reče majka.

Mnogo puta je pomišljala na smrt, mislila je na to, kako će on biti osamljen, kad nje više ne bude. Tada bi zadrhtala.

»Da, kad bih mu mogla u nasljedstvo ostaviti svoje oči, tada bih mogla umrijeti. Ali ovako moram živjeti, moram za njega gledati.«

Međutim je dječaku došla i dvanaesta godina života. Otac ga je privatno poučavao, a majka je prisustvovala obuci. S njim je računala i učila ga latinskim riječima i pravilima.

Slijepi je Josip sjajno napredovao. Ako ga je tko pitao, što hoće biti, tada bi rekao: liječnik. Njemu je bilo jako žao, kad bi bio tko bolestan.

Često sam se zabavljao s pametnim dječakom. On nije bio kao drugi, bio je puno nježniji, puno osjetljiviji. To je bilo radi neprestanog druženja s majkom.

On ju je volio sanjarski i jednom mi je rekao:

»Kad bi mogao da gledam samo jedan jedini hip, tada bih htio da vidim svoju majku.«

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Bio sam otputovao na dva tjedna. Kad sam se vratio, našao sam na svom stolu pismo s crnim rubom. Slijepi je Josip nakon kratke, teške bolesti umro.

Još nije bio pokopan, mogao sam vidjeti mrtvo tijelo. Priznajem, da sam se bojao ići u kuću. Bojao sam se, da ću kraj mrtvog djeteta naći ludu majku.

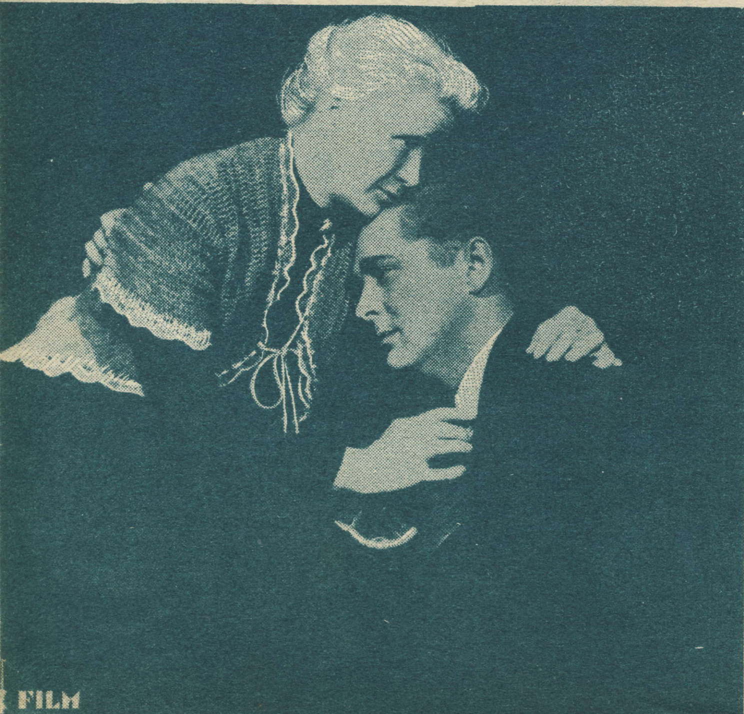
Bilo je drugačije. Ona je kraj njega sjedila posve mirna, bez riječi, bez suza. Na bijelom jastuku počivala je lijepa glava dječaka. U rukama je imao maleni križić; nad glavom gorjelo je jedno jedino jasno svijetlo. Oči mrtvaca bile su otvorene.

Stajao sam potresen i nijesam mogao da se maknem.

Tada se majka okrenula. Njeno je lice bilo kao snijeg bijelo, a na njemu je bilo neko zadovoljstvo, skoro smiješak.

Lagano priđe k meni i prihvati me za ruku. Pokazala je prema nasmiješenom lijepom dječjem licu i na otvorene oči, koje su imale poseban sjaj, te reče mirno i sretno:

»On vidi!«

Slika lijevo:

MAJKA I SIN

Iz filma „Majka" — Fox-film

FILM »MAJKA«

»Otkad su naši kinematografi poplavljeni nekakvim do gluposti praznim njemačkim »operetama«, koje samo izvjesna publika uzdržava na sramotu našeg kulturnog i rodoljubnog centra, Zagreba, dobri filmovi uistinu su bijele vrane, i pametan čovjek ne vjeruje više ni čestitu naslovu. Tako su zacijelo mnogi propustili Foxov film »Majka«, koji se ovih dana igra, a uistinu zaslužuje da se vidi. Nesamo zato, što je tehnički i umjetnički izvrsno izveden te obiluje zanimljivim snimkama (jutro na selu!): već je konačno i sadržaj jednom savjesno odabran: Majka, riječ, koju je uistinu svetogrde pokušati rastumačiti, — bolje pustiti, da u svima nama govore osjećaji, koje to ime budi... U filmu »Majka« vidimo je najprije u domu, kojemu uistinu nosi i sva četiri ugla dospijevajući, da sa smiješkom i onom svetačkom požrtvovnošću žene-majke obavlja čitav golemi kućni posao, da se brine i odgaja četvero djece, da čak i zarađuje, to više, što je otac uglavnom komotni trut... Iznoseći u nizu vrlo lijepih slika, čime je ispunjen dan ovakve jedne majke, od časa kad je prva ustala sa zorom, dok zadnja ne legne već u kasnoj noći, ovaj film opjevao je, da tako kažem, i odao poštovanje onom skromnom, napornom i tako rado nepriznatom radu žene, koja se potpuno iscrpljuje i sva žrtvuje, da njezinima ništa ne uzmanjka.

Ali film ima i drugu stranu, nastavak, pitanje: »A čime rode sve te žrtve Majke, kako ih djeca uzvraćaju?« Crnom nezahvalnošću, kao i često u životu... Ona ih je četvero uzgojila, školovala, osamostalila, a kad ona ostane udovica, nema kome da se sklone... Jedini sin, koji je uistinu sin, Johnny, karakteran mladić, koji je već odsjedio u tamnici tri godine preuzevši na sebe očevu neku krivnju, sad se nalazi u Aljaški, a svi drugi odbijaju redom ubogu staricu... Jedan je sin slikar, pa njegova »fina žena iz društva« ne trpi starice; kći je udata, pa njezin muž, baš u času, kad sjedi za krcatim stolom i maže kruh peterostrukim slojem maslaca (izvrsna situacija režijski!), izjavljuje, da ne može prehranjivati punice(!), drugi sin Alex pastor, inače oduvijek licumjer, trpi majku, dok Johnny šalje za nju novac, ali kad to prestane, otpremi je i on — u sirotište! Kraj troje imućne djece! Uboga starica prigne glavu i odlazi slomljena srca u sirotište, da pere i tamo podove, kao što je čitav život radila djeci! Ali Johnny se vraća: kažnjava na malo amerikanski način Alexa (goneći ga udarcima nogu, da ide opet po majku, preko čitava mjesta!), iznese majku iz kuće sirota u svoj dom, na svoje vjenčanje s dobrom Elizabethom... Uboga starica konačno je sretna, ali tek, izakako joj Johnny obeća, da će sutra biti sva braća kod stola, bez obzira na grozno nedjelo, što ga počiniše...

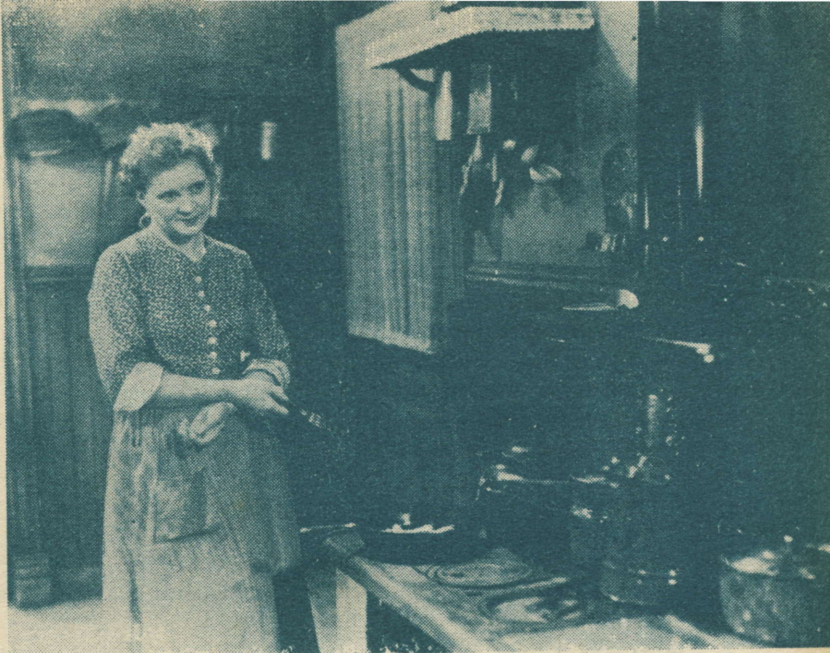
Ima u ovome filmu toliko toplih obiteljskih prizora, toliko istinski potrebnih prizora, lik Majke ostaje čitavo vrijeme upravo epski velik (na pr. kad ne mareći za svijet prati uz policaje ispod ruke nevinog sina na robiju), da bi uistinu taj film morale da vide u prvom redu mnoge majke, a onda svi sinovi i kćeri baš »svaki čovjek«, kako je rekla reklama. I to naročito danas, kad su obiteljski temelji toliko poljuljani, a čovjek u književnosti i umjetnosti glorificira kao ideal žene — heteru!

Što zato, ako je na mojoj predstavi jedan debeli, nosati bračni par iza mene čitavo vrijeme španjolskim jezikom proglašavao film dosadnim. Iz prvih redova parketa, onih najjeftinijih, javljali su se spontani usklici negodovanja proti nezahvalnoj djeci i simpatije za Majku... Možda se ne bi trebali bojati za sudbinu današnje generacije, kad bismo bili uvjereni, da ona uistinu poštiva Majku... V. R.

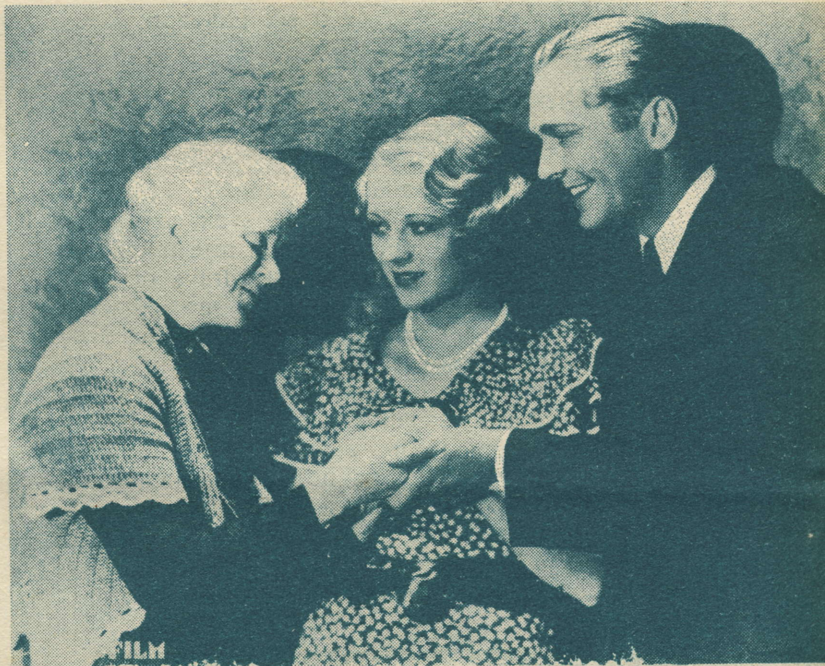
Slika desno:

POLAZAK NA PONOĆKU

Iz filma „Majka" — Fox-film

MAJCI JE LAK KUĆNI POSAO, KAD ZNA, ZA KOGA RADI

MAJKA BLAGOSILJE VEZU JOHNNYJA I ELIZABETE

BARUN-CIGANIN

Napisao Jókai Mór — S madžarskog prevela Marija Neorčić

(NASTAVAK)

Dolje se obukao i pripasao sablju i pošao u staju. Svi konjušnici su spavali, bili su pijani na mrtvo ime! Mogao je odvesti sve konje, ali on je samo svojega tražio; osedlao ga i izišao iz dvorca, a nitko nije znao, kuda je pobjegao.

Kada je već bio na livadama, uputio se na onu stranu, gdje se ponosno blistao crkveni zvonik. Izdaleka je toranj izgledao, kao da je u nekom velikom selu, a ne u Botsinki.

»Lijep mi je to svijet, gdje te i crkveni zvonik vara!« pomisli u sebi gorko.

I da je sada iza tih ritova pred njega izišla kakva lijepa zaručnica ili barunstvo, on bi to sve bio prožderao.

HISTORIJA SREBRNIH ŽLICA

Kad je Jonaš stigao u selo, prošao je kraj Cafrinkine kuće, jer je ona bila na kraj sela.

Na pragu je ugledao neko šćućureno čeljade. Izgledalo je kao kakva divlja mačka kada spava. Glavu je imalo naslonjeno na koljena, a rukama je obavilo lice, tako da je samo jedno oko virilo, dok je drugo pokrila razbarušena kosa.

Bome to je bila Safi.

Jonaš je sišao s konja i priđe k njoj.

»Hej, Safi, gdje ti je majka?«

Ono klupko se nije niti pomaklo. Jonaš je blago udari nogom, na što se ona prestrašeno ispravi i pogleda oko sebe raskolačenim očima. Malo se nasmiješila, a zatim se opet skupila, i kosa joj pokrije cijelo lice.

»Majke nema.«

»Kada će se vratiti?«

»Nikada.«

»Kuda je otišla?«

»U pakao.«

»Kako je tamo dospjela?«

»Spalili su je.«

»Tko?«

»Gospoda.«

»Ali zašto?«

»Jer je bila vještica. Okrivili su je, da je sakrila i neke župnikove srebrne žlice, koje si ti tobože donio k nama. Ona je priznala, da je bila vještica, da su joj vragovi savjetnici i da znade razne čarolije, ali o žlicama nije ništa znala. Gospoda su se silno razljutila i spalila su je na lomači.«

»Slušaj Safi! Jesi li ti poludila ili sanjaš?«

Na te riječi djevojka se digne sa zemlje, pruži ruke prema nebu i raskolačenim očima pogleda u oblake. Tada je tako bolno i tužno zajauknula, da su Jonaša srsi prolazili. Djevojka je drhtala po cijelom tijelu i najzad se naglo baci na zemlju i zajeca:

»Majko, draga moja majko! Kuda si otišla? Zašto si me ostavila?«

Jonašu se djevojka vrlo ražalila i digne je na svoje ruke. Lice joj je bilo vlažno od suza, koje je on nježno obrisao.

»No, nemoj plakati, umiri se!«

»Ta ja nemam nikoga na ovome svijetu! Zašto nisu i mene spalili zajedno sa majkom? Sada bih ja bila s njom u paklu! Toliko sam molila gospodu, da i mene spale, jer sam i ja vještica, ali mi nisu htjeli vjerovati. Rekli su, da moram doći kući i da se ne smijem maknuti odavle. Ah, draga moja mati, zašto ja ne mogu biti s tobom? Samo da mi je znati, gdje je taj pakao i kako se tamo može doći?«

Jonaš pogladi djevojku govoreći:

»Ne ćeš u pakao i ne misli više na to!«

»Ali ja želim tamo, gdje je moja majka.«

»Poslušaj me i nemoj se toliko mučiti! Da su tvoju majku spalili, tome sam ja kriv. Ja želim da popravim tu pogrešku i hoću, da budeš moja žena.«

Safi se uplašeno strese i pogleda Jonaša. Lice joj je bilo izobličeno od boli, a kad ju je Jonaš nježno privinuo k sebi, ona ga odgurne od sebe šapćući:

»Zašto zbijate šale sa mnom?«

»Bog mi je svjedokom, da se ne šalim. Ja hoću da se tobom oženim! Dosta mi je finih gospojica. Ja sam tebe izabrao i tebi pružam ovu svoju praznu ruku; ali ova ruka će i onda biti tvoja, kada bude puna dijamantima. I Bog nas je stvorio jedno za drugo: dosada smo bili dvije budale, iz kojih je svatko samo šalu zbijao. Nas ne smatraju za ljude, svako nas zove ciganima. Ljubi me, Safi, i budi mi dobra!«

Djevojka je na te riječi ponovo zaplakala, ali sada su se suze miješale sa smijehom. Počela je ljubiti Jonaša u lice i ruke i vukla ga za kosu.

»Nemoj biti luda, prst ćeš mi prebiti! Pusti mi kosu! Odmah idemo pred župnika, da nas vjenča. Idi, obuci čizme, ako nemaš, uzmi moje, ja ću

ići bos. Ti ćeš jašiti na konju, a ja ću ići pokraj tebe. Ići ćemo na vjenčanje kao pravi cigani. Kakav će to biti smijeh na ulici: »Ciganin-barun vodi svoju princezu u crkvu!«

Svećenik se vrlo začudio, kada je pred sobom ugledao te čudne mladence.

»Što opet tražiš ovdje?« upita Jonaša.

»Hoću, da me vjenčate s ovom djevojkom i to odmah!«

»Ti misliš, da to ide tako lako! Gdje vam je krsni list? A dispenzacija? A onda prije svega hoću da znam, kuda si odnio moje srebrne žličice?«

Jonaš nato uvede svećenika u pokrajnju sobu i podigne pokrivač na krevetu: žlice su bile u postelji.

Župnik je bio u velikom škripcu. To nije očekivao. I bilo mu je žao, što je nedužnog Jonaša okrivio, a još više, što je Safina mati ni kriva ni dužna stradala, pa je odmah mladi par vjenčao. I tako su Jonaš i Safi postali muž i žena.

PRVI SAN MLADE ŽENE

Safi je sav svoj miraz ponijela u malom zavežljaju na ruci. Majčine stvari i odijela su panduri pokupili, jer je to sve trebalo kod glavne rasprave, a kasnije nisu ništa vratili; sve je ostalo kod krvnika. U jednom malom željeznom sanduku Safi je imala svoju jedinu lijepu haljinu i razne dokumente, pisane na turskom jeziku. To je slučajno ostalo, jer je bilo uzidano pod ognjište, te ga nitko nije mogao naći. Osim toga tu je bila i crna mačka, koja se nije dala uhvatiti ni od poglavitog suda.

Mladi muž je bio otprilike isto tako opremljen. Izuzevši štakore, dvorac je bio sasvim prazan.

»Gdje ćemo mi ovdje stanovati?« pitao je zabrinuto Jonaš hodajući po velikim pustim sobama.

»Znam ja ovdje za jednu malu sobicu,« reče Safi. »Kada sam bila mala, često sam se povlačila ovuda tražeći ptičja jaja.«

Tada je sigurnim koracima pošla prema niskim vratima, koja su se otvarala pomoću tajnog dugmeta. Safi pritisne dugme i vrata se otvore.

»U toj sobi si se ti rodio,« reče mu ona. I zaista na mramornom okviru prozora stajalo je: Jonaš, rođen 17. kolovoza 1717.

»Dakle to je bila ložnica moje majke. Ali gdje nam je namještaj?«

»Nemaj brige! Idi opskrbi konja, dotle ću ja prirediti stol i postelje.«

Jonaš je vjerovao, da je Safi naslijedila od majke neku posebnu moć nad raznim duhovima, koji su pripravni, da sa sultanova stola donesu gotov objed.

Štakori su se međutim pojavili u tako lijepom broju, da su skakali jedan preko drugoga. Crna mačka se nije usudila ići među njih, nego je sjela na rame svoje gospodarice i odanle je siktala.

»I štakore ću otpremiti!« reče mlada žena.

Jonaš je mislio, da se Safi razumije i u tu vrstu čarolija. I zaista, čim je uveo svoga konja u staju, štakori su najedanput počeli cikajući i plačući silaziti uza zidove kroz vrata u vrt. Nastala je općenita seliđba. U perivoju su nabasali na potok, koji ih je nosio prema dolje, tako da nisu mogli doći na drugu obalu. Safi ih je začarala!

Kada se povratio, dvorac je bio čist, a stol postavljen. Večera se sastojala od svježih malina,

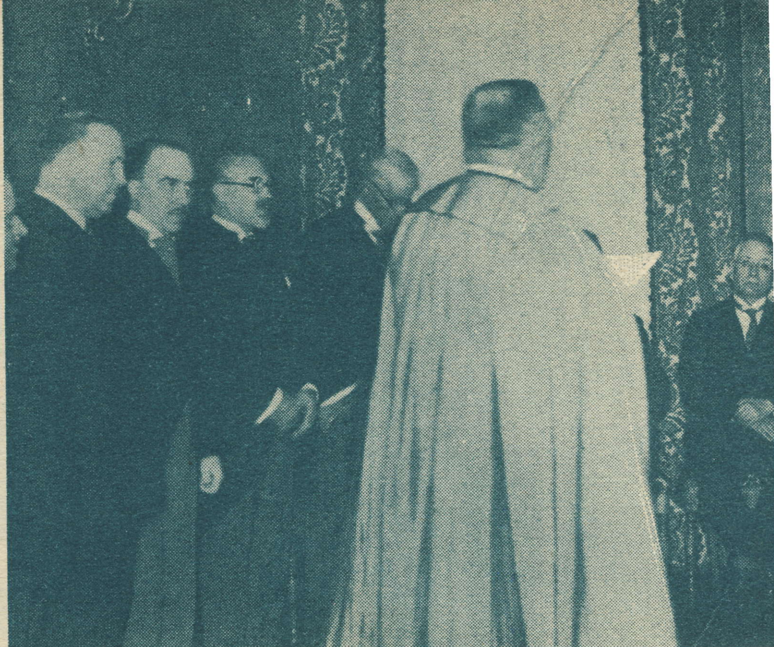
DJECA U ZAVODU ČČ. SESTARA KARMELIĆANKI ZA ZAPUŠTENU DJECU NA VRHOVCU U ZAGREBU

Sestre od maloga Isusa uzdržavaju u Zagrebu veliki broj siromašne i zapuštene djece samim milodarima i prošnjama. Taj njihov hvalevrijedni rad nailazi u današnjim teškim prilikama na posebne poteškoće Dobro će im stoga doći svaki obol, koji će prigodom Božića dobri ljudi slati za potporu njihovu plemenitom djelu. Darovi se šalju na Dom sv. Terezije od Maloga Isusa, Zagreb, Vrhovac 35. (Broj ček. r. pošt. št. 25.567.).

KARDINAL PETAR FUMASONI BIONDI,
novi pokrovitelj hrvatskog Zavoda sv. Jeronima u Rimu

SVEČANO PREUZIMANJE POKROVITELJSTVA NAD NAŠIM ZAVODOM SV. JERONIMA U RIMU OD KARDINALA FUMASONI BIONDIJA
Rektor Msgr. Dr Juraj Mađerec čita pred novim pokroviteljem 19. studenoga o. g. pozdravni govor

Slika desno:
ZAVOD SV. JERONIMA I CRKVA SV. JERONIMA U RIMU

Slika dolje:
KARDINAL PETAR FUMASONI BIONDI S CIJELOM NAŠOM SVEĆENIČKOM KOLONIJOM RIMSKOM PRIGODOM SVEČANOG PREUZIMANJA POKROVITELJSTVA NAD ZAVODOM SV. JERONIMA
Lijevo do kardinala J. SIMIĆ, poslanik Jugoslavije u Vatikanu
Slike foto Felici

koje je Safi servirala na lišću vinove loze. Ali vrhunac svega toga su bile djevojčine nasmijane usne, koje su za Jonaša značile cijeli svijet, i on ne bi bio zamijenio onu skromnu večeru sa najsjajnijom gozbom u sultanovoj palači.

Već je bilo svanulo, kad su se drugo jutro probudili. Safi stane umiljato dozivati Jonaša:

»Da li se sjećaš, što ti je majka prorekla iz karata?«

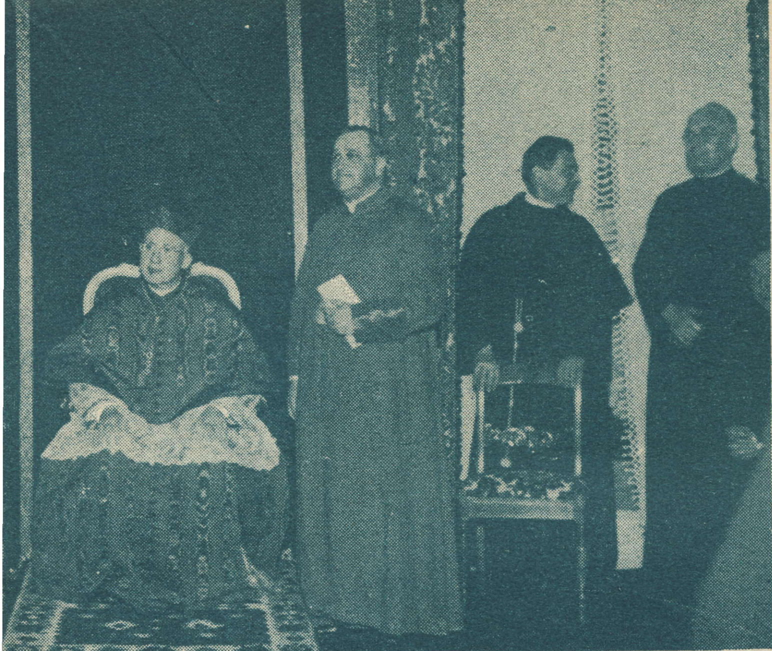
»Kako se ne bih sjećao? Rekla je, da će se ispuniti prvi san moje žene i da ću biti bogatiji od moga pokojnoga oca. Dakle što si sanjala?«

»Vidjela sam nekoga starca sa bijelom bradom, kako mi se približuje sa štapom u ruci u zlatom izvezenom svilenom ogrtaču govoreći: ‚Dijete moje! Ja sam temešvarski Mehmed-paša i znaj, da je na ovome mjestu zakopano Botsinkayevo i moje blago. A da ga možete pronaći, morate kopati na onome mjestu, gdje pada sjena kugle sa crkvenoga zvonika točno u podne osam dana poslije rođendana tvoga muža. Ondje ćete naći blago: svoje ću pokloniti tebi, a Jonaš neka uzme očev dio.’«

Kako je Jonaš skočio na te riječi!

(Nastavit će se.)

NOVI POKROVITELJ ZAVODA SV. JERONIMA U RIMU

Među zavodima različitih naroda, koji su podignuti u Rimu u svrhu usavršenja mladih svećenika u bogoslovnim, filozofskim i pravnim naukama, postoji i naš zavod, koji nosi ime velikog crkvenog naučitelja sv. Jeronima. Običaj je, da ti zavodi u Rimu imaju po jednog kardinala za svoga protektora. Protektor Zavoda sv. Jeronima u Rimu bio je kardinal Bonaventura Ceretti, koji je umro 9. svibnja g. 1933. Nedavno je sv. Otac imenovao za novog protektora kardinala Fumasoni-Biondia, koji sada ujedno nosi čast prefekta Kongregacije za širenje vjere te je jedan od najuglednijih i najuplivnijih kardinala. Dne 19. studenoga o. g. posjetio je novi protektor Zavod sv. Jeronima, gdje je svečano pročitan papinski breve imenovanja. Tom prigodom pozdravio ga je rektor Zavoda Msgr. dr Juraj Maderec na latinskom jeziku iznijevši ulogu Zavoda u vjerskom životu našeg naroda kao i pažnju, koju su nam pape preko tog Zavodu iskazivali još iz onih vremena, kada je Zavod sv. Jeronima bio podignut.

Za visoke uzvanike bila je u Zavodu priređena čajanka, kojoj su prisustvovali odličnici naše kolonije u Rimu. S proslave instalacije novog protektora donosimo ovdje nekoliko snimaka, na kojima se nalaze svi odlični učesnici svečanosti.

MSGR. DR JURAJ MADEREC,
rektor Zavoda sv. Jeronima u Rimu

Sveti Franjo Ksaverski zaštitnik grada Zagreba

Mjesec prosinac godine 1762. donosi neobično lijepe dokaze onoj raširenoj i srdačnoj pobožnosti, kojom su nekada stari Zagrepčani štovali jednoga od utemeljitelja Družbe Isusove, apostola Indije, Kitaja i Japana, svetoga Franju Ksaverskoga. O tim nam dokazima kazuju dvije sačuvane latinske bilježnice iz te godine. Tadašnji gradski kapetan Stjepan Zarecki bilježi u jednoj od njih rad i zaključke zagrebačkoga gradskoga magistrata, a u drugoj vodi dnevnik svoga rada u godini 1762. Vrijednost ovim bilježnicama može prosuditi onaj, koji razumije, što to znači, da su službeni sjednički magistratski protokoli grada Zagreba od te godine izgubljeni.

Za dan 4. prosinca godine 1762. piše u spomenutoj prvoj Zareckovoj bilježnici: »*Pozvati i prisjednici. Zaključeno je, da se u čast svetoga Ksaverija kroz 40 sati u isusovačkoj crkvi priredi pobožnost s tom namjenom, da se Gospodin Bog milostivo udostoji zaustaviti pošast kod blaga.*«

Za 9. prosinca iste godine piše u toj bilježnici: »*Određeno je zajedno s prisjednicima, da će odsad i unapredak cio grad morati postiti uoči blagdana svetoga Ksaverija i njemu u čast. I na njegov ćemo blagdan morati ići s procesijom u Crkvu svete Katarine i pribivati cijeloj pobožnosti. I predato je župniku i gospodinu sucu, da ovaj zavjet potvrdi Njegova Preuzvišenost (biskup). I svijeće da se prikažu svetome Ksaveriju, kako se to svake godine prikazuje kod Čudotvorke Blažene Djevice Marije Bistričke, i blagajniku je povjereno, da ih kupi.*«

U drugoj spomenutoj Zareckovoj bilježnici čitamo za dan 10. prosinca 1762.: »*Kaošto je (to učinio cio grad prema magistratskoj odredbi, učinio sam za svoju kuću zavjet, da ću sve do svoje smrti štovati svetoga Ksaverija*«. (»Acta politica« grada Zagreba, fasc. za godinu 1762., u zagrebačkom državnom arkivu.)

Ovako kratko i srdačno ondašnji zagrebački gradski kapetan Zarecki. A što je zapravo bio i što je za Zagrepčane značio onaj svečani zaključak i zavjet njihova magistrata od 9. prosinca godine 1762., to nam tumači suvremenik, zagrebački kanonik i kroničar Baltazar Krčelić, koji u svojim »Anuama« za god. 1762. o tome zavjetovanju kaže, da je time sveti Franjo Ksaverski postavljen zaštitnikom grada Zagreba. Krčelić veli: »*Zaradi neprestane pošasti kod blaga kroz tolike godine primit je na savjet gradskoga župnika Mateja Stepanića... sveti Franjo Ksaverski za zaštitnika grada magistratskim zavjetom uz odobrenje zagrebačkoga biskupa. Uzeta je zauvijek dužnost, da se posti na dan drugoga prosinca i da se svetkuje u dan posvećen sv. Ksaveriju. Pored toga dužnost, da se vodi molitvena procesija iz župske crkve u isusovačku. I da ondje sudac i ostali senatori imadu svake godine pod svečanom misom obnoviti zavjet i da se imade dati zavjetni vosak.*« (Smičiklas: Balthasari Adami Kercselich Annuae str. 443.)

J. L.

Slika desno:
SVRŠENE SVEUČILIŠTARKE SA KATOLIČKOG SVEUČILIŠTA U IRSKOM GLAVNOM GRADU DUBLINU

napuštaju završivši sveučilišne nauke i noseći u rukama doktorske diplome u veselom raspoloženju đački život

NAMJEŠTENJE I KUĆANSTVO

NAPISALA MILICA MIRIĆ

Još nedavno, kad je djevojka iz građanskog staleža odlučila da si nađe neko namještenje, čitava bi se obitelj uzbunila i nastojala da je od toga odvrati: »Zar hoćeš da se odrečeš udaje? Zar te neka skrivena bol tišti? Ili možda neko razočaranje?« Svi mogući razlozi javljali su se u duši zabrinutih roditelja, samo ne onaj pravi; to jest potpuno opravdana želja djevojke, da sama namiruje svoje lične potrebe, da baveći se korisnim poslom očekuje dan, kad će saviti svoje gnijezdo i da si osigura dostojnu neovisnost, ako u životu ne nađe druga, kakva bi željela.

Danas se već dopušta da se djevojka, koja uči neki zanat, ne odriče radi toga da bude supruga ili majka. Činjenice dokazuju, da djevojka ima isto toliko prilika da je cijene mladići, koji je susretnu u radu, kao i oni, koji bi s njom plesali na zabavi, i da romani započeti u školama ili u uredima imadu često sretan svršetak.

Moramo se bojati, da zvanje, koje si je djevojka odabrala, ne spriječi buduću suprugu, da se priprema za svoju ulogu domaćice, pošto je, dok se ona bavi svojim zanimanjem, njezina obitelj rješava svake brige oko kućanstva, a u nedjelju je opet pušta da se odmara i da sudjeluje samo u ugodnoj strani kućnoga života. Tako se dogodi, da je ona potpuno zbunjena i ne zna da se snađe, kada mora načiniti neki proračun ili kupovati, kuhati ili čak urediti stan. Naravno, da se ona s malo dobre volje i razuma brzo prilagodi tome; ali prvi mjeseci njezina kućanstva neprestano su ogorčavani poteškoćama, naporima i malim neuspjesima, koji je tim više žaloste, što ona iz sve duše nastoji da sve što bolje obavi.

Kako da se to izbjegne? Djevojka bi mogla nakon svršetka nauka i prije nego nastupi službu, ostati neko vrijeme kod kuće kao »naučnica« u kućanstvu. Ova metoda, premda je u principu odlična, ima ipak i neke nezgodne strane.

Prije svega ona odgađa čas, kad će djevojka početi zarađivati svoj kruh. Zatim bi to vrijeme provedeno kod kuće otupjelo kod djevojke sposobnost stečenu u školi da brzo uči, koja bi joj dozvolila da se bolje i brže prilagodi službi, kad je nastupi. Konačno, ako majka i kći vole da se zajedno bave kućanstvom, bit će im teško kasnije da to prekinu; a ako je pak majka navikla da se sama brine za sve potrebe kuće, možda će joj neiskustvo kćeri smetati, pa će djevojci kućni poslovi radi majčinih prigovora omrznuti. Svima nam je dobro poznato, kako se djevojke, više ili manje otvoreno, tuže na ono nekoliko iznimnih prigoda, kad ih dužnost sili da pri velikom spremanju rade malo s majkom oko kućanstva!

Bit će dakle zgodnije, da djevojka ovo svoje vježbanje u kućanstvu udesi na način, koji se najbolje slaže s vršenjem njezina zanimanja. Takvu obuku u kućanstvu može djevojka dobrim dijelom steći iz knjiga: iz raznih »kuharica«, knjiga o kućanstvu, obiteljskih časopisa itd., ali najzgodnije će biti, da djevojka neko vrijeme pohađa zgodne tečajeve domaćinskih škola.

Te se tečajeve većinom može posjećivati izvan uredovnih sati, na njima predavaju stručne sile, koje budućim domaćicama uz najmanji trud pružaju najviše potrebita znanja. Pa iako okolnosti budu zahtijevale, da nakon svog vjenčanja žena bude prisiljena da još zarađuje, njezino će joj znanje kućanstva omogućiti da bolje upravlja svojom kućom i kontrolira ono, što druga lica (na primjer služavka) rade namjesto nje. Ali namještenje udate žene i ozbiljne poteškoće, koje iz toga niču, poseban su problem, na koji ćemo se posebno osvrnuti.

ČOVJEK ZATIRAČ ŽIVOTINJA

NAPISAO TINE KRISTIĆ

Danas nema mnogih životinjskih vrsta, koje su nekada živjele na zemlji. Po ostacima tih životinja može se znati, kako su izgledale i živjele te čime su se hranile. Nijesu nestale samo malene i slabe, nego često ogromne i velike životinje, pravi divovi životinjskog carstva, kakvih danas više ni nema.

Najpoznatiji je među izginulima životinjama pred današnjega slona — mamut, koji je bio puno veći od slona, a pokriven je bio dugom dlakom. Ostataka njegova kostura našli su na mnogo mjesta i kod nas u nanosu Save blizu Broda. No najzanimljiviji je svakako nalaz na rijeci Berezovki u Sibiriji. Tamo je nađeno g. 1901. na stotine mamutskih lešina zamrzlih u ledu. Očuvano im je bilo i meso, koje su jeli psi, a u želucima su nađeni ostaci hrane. No mamut ne spada među najveće izumrle životinje, jer su od njega bili puno veći neki izumrli gušteri, koji su bili dugi preko 20 metara.

Sve su te životinje nestale sa naše zemlje u njezino pradavno doba uslijed promjene prilika. I danas se uslijed prirodnih pojava često zatiru ogromne množine životinja, ali se zato cijela vrsta ne uništava, jer se takve vrste jako razmnožavaju. Poznato je na pr., da ribe mrijeste to veću množinu jaja, što ih više love. Tako grgeč mrijesti milijun i pol, a bakalar oko 9 milijuna jaja, Miševi se u velikoj množini kote, jer imaju mnogo neprijatelja. Time se održava u prirodi ravnovjesje između poroda i smrti.

U snježnim mećavama Sibirije izgibaju često velike množine životinja. Za vrijeme jesenje seobe izgine vrlo mnogo ptica, pred zimu ugibaju kukci. Cece-muha u južnoj Africi uništava ogromna krda kafarskih bivola. U Kitovu zaljevu u južnoj Africi nabacuje more u siječnju i prosincu čitave nasipe mrtvih riba, koje tamo ugibaju uslijed otrovnih plinova, što izlaze iz morskog dna. U to naime doba dolaze ribe na mriještenje.

Koliko su god znatna prirodna zatiranja životinja, manje dolazi do toga, da se posve iskorijeni koja vrsta uslijed prirodnih katastrofa. U doba, o kome povijest govori, poznato je zatiranje životinja po čovjeku. Znamo, da je u mnogim krajevima (kao na pr. u srednjoj Evropi) istrijebljen vuk i medvjed, sjeverni jelen, tur, dabar i bizon i neke druge životinje.

Danas žive na pr. u Njemačkoj na Labi dva tri dabra i zakonom su zaštićeni, premda su štetni. Jedna riba, koja diše plućima (zove se znanstveno Ceratodus), živi danas samo u dvije australske rijeke. Južnoafrička životinja slična zebri, manja od konja, tako zvana kvaga, uništena je u nedavno doba tako, da su njezine ispunjene kože u muzejima velika rijetkost. U povjesno doba živjela je na australskom otoku Nju Zilendu 3 do 4 m visoka moa-ptica, a danas se o njoj tek priča. Na otoku Mauriciusu živjela je do 1800. godine dronta ili doda, koja je spadala među golubove, a bila velika kao labud. Oko Beringova tijesna otkrili su 1741. godine kitovima srodne morske krave, a već 1768. je zadnja ubijena.

No najžalosniji i najznačajniji je slučaj bizona. Ta vrsta divljega govečeta živjela je u sjevernoj Americi pasući u ogromnim krdima po nizinama. Indijanci su ih lovili radi koža i mesa, ali samo u onoj množini, koja im je za život trebala. Godine 1871. bilo je sjeverno od transameričke željeznice (koja ide od Njujorka do San Franciska) oko 3 milijona bizona, a već 1875. nije bilo ni jednoga. Da se bizon očuva, danas je zakonom zaštićen u američkom Jelovston-parku, ali ga ima samo još u malom broju. Čovjek — kulturni Evropejac — kad je došao u Ameriku, lovio ga je najprije radi mesa i krzna, onda samo radi krzna, konačno je uzimao samo jezike, a najzad ga ubijao samo iz lovačke strasti.

A zar danas taj miroljubac čovjek ne izgleda da je prema svome subratu — čovjeku raspoložen kao prema bizonu usprkos svih konferencija za razoružanje te praznih izjava i plebiscita za mir među narodima?

Slika lijevo:

SVEČANA PROCESIJA PRIGODOM MISIJA U ŠTRIGOVI

10. rujna o. g.

KULTURNI SVIJET

KNJIŽEVNOST

Silvije Strahimir Kranjčević: ZA NAROD, pjesme 1883.—1890., prvi svezak djela S. S. Kranjčevića, priredio dr Branimir Livadić, izdanje Novijih hrvatskih pisaca, urednik dr Slavko Ježić, naklada nakladne knjižare Minerve d. d., Zagreb 1933., str. 224, cijena uvezano 80 Din (za pretplatnike 60 Din). — Nakladna knjižara »Minerva« započinje k 100-godišnjici hrvatskog preporoda izdavati veliku antologiju hrvatske književnosti od Ljudevita Gaja do danas u 10 knjiga. Ova knjiga Kranjčevićevih pjesama prvi je svezak te antologije, a donosi pjesme iz prvog doba Kranjčevićeva pjesničkoga stvaranja. Pjesme su to pretežno posvećene »svetoj domovini«, dišu rodoljubnim dahom, ali su provejane i socijalnom notom, te odaju pjesnikovo pesimističko naziranje. Ovo je prvi put, da se izdaju Kranjčevićeva sabrana djela, pa se tome svaki ljubitelj hrvatskoga pjesništva mora radovati. Knjiga je tiskana na finom papiru i opremljena ukusnim uvezom te ima zaista reprezentativan izgled.

KONCERTI

SZYMANOWSKI I FITELBERG U ZAGREBU

Na koncertu Zagrebačke Filharmonije 20. XI. (trećem ove sezone), koji je održan u dvorani Europa Palace Kina, sudjelovala su dva slavna poljska glazbena umjetnika: Grzegorz Fitelberg kao dirigent, a Karol Szymanowski kao skladatelj i glasovirač. Fitelberg (rođ. 1879.) nastupao je isprva kao skladatelj impresionističkoga smjera glazbenoga budeći velike nade, koje se međutim u kasnijim njegovim djelima nisu ispunile. Zato se povukao sa polja skladateljskoga na polje dirigentsko, gdje je kao dugogodišnji dirigent Varšavske Filharmonije stekao velik glas i daleko izvan granica Poljske. Osvjedočili smo se na ovom koncertu i kod nas, kako on umije snažno da vlada bujnim carstvom orkestralnih zvukova djelujući tijekom koncertnoga programa od djela do djela sve sugestivnije na zapanjeno i zaneseno slušateljstvo. Od Prokofjeva »Klasična simfonija«, koja je i duljinom i ostalim karakteristikama samo upola »klasična«, i minuciozna Caselina »Serenata per piccola orchestra« zasjale su pred nama u čarobnu blještavilu isto tako, kako je bučnom grandioznošću postavio pred nas zvukove kolose hipermodernih simfonija strojeva u Honeggerovu »Pacificu 231« i Mosolovljevoj »Ljevaonici željeza« op. 29. No kulminacija cijelog tog simfonijskoga koncerta bila je izvedba »Četvrte simfonije« za glasovir i orkestar op. 60. od Karola Szymanowskoga, koji je i sam sudjelovao u izvedbi tog djela svirajući partiju klavira. Szymanowski je uz Ludomira Różickoga glavni predstavnik moderne poljske glazbe. Razvijao je svoj stvaralački izražaj pod utjecajem Beethovena, Chopina, Brahmsa, Rikarda Straussa, Regera i Skrjabina te je u poljskoj suvremenoj glazbi zauzeo analogno mjesto, kakvo u ruskoj zauzima Stravinski ili u češkoj Vitězslav Novák. Razabrali smo to i iz izvedbe njegove »Četvrte simfonije«, gdje nam se na mahove činilo, kao da slušamo Stravinskoga, tolike su unutarnje i izražajne sličnosti u ta dva velika slavenska glazbena velikana. Szymanovski je u toj svojoj simfoniji klavir učinio bitnim dijelom orkestra ne dajući mu, da se ističe nad orkestar (kako to biva u klavirnim koncertima uz orkestar, gdje se radi o tom, kako da se virtuozitet glasovirača što jače može istaći), nego je zauzeo njime samo mjesto prvog instrumenta u cjelini glazbene gradnje. Uza sve to se lako moglo razabrati, kako je Szymanowski i velik virtuoz na klaviru, dostojan predstavnik Chopinove domovine. Cijeli taj simfonijski koncerat bio je najveći zagrebački umjetnički događaj ove jesenske koncertne sezone. I publika je dupkom napunila golemu dvoranu Europa Palace Kina dokazavši, kako zna cijeniti one, koji dolaze k nama kao nosioci velike slavenske glazbene kulture. Dr J. A.

FILM

»Bijela sestra« kao govoreći film.

Prije nekoliko godina pobudio je nijemi film »Bijela sestra« po čitavom svijetu nezapamćenu senzaciju. Film se prikazivao mjesecima i mjesecima u pojedinim kinematografima, a Lilian Gish i Ronald Colman, koji su igrali glavne uloge, postali su po čitavom svijetu slavni. To je potaknulo firmu Metro Goldwyn, da snimi ponovo film »Bijela sestra«, ali ovaj put sa Helen Hayes i Clarkom Gable u glavnim ulogama.

Kako je film uspio, vidi se najbolje po izjavi urednika katoličkog lista »The Tidings«, službenog organa dijeceze Los Angelesa i San Diega, koji je film vidio u Hollywoodu i izjavio ovo:

»Nisam baš s oduševljenjem primio poziv na privatno prikazivanje Metro Goldwyn Mayer filma »Bijela sestra«. Mislio sam, da će to biti jedan od običnih slabijih filmova, u koji je umetnuto nekoliko katoličkih scena, samo da bi se u kino privukli vjernici. Malo je, ako kažem, da sam bio iznenađen, kad sam film vidio. Bio sam ne samo iznenađen, nego i oduševljen i moje oduševljenje je s razvojem radnje sve više raslo. To nije samo pitanje izvanjske opreme — film je naskroz katolički — najviše me iznenadio broj obreda, koji su prikazani u filmu. Od početka filma, kad je prikazana biskupska svečana misa, pa do polaganja zavjeta koludrice svaki detalj je prikazan korektno. Ta korektnost može biti samo rezultat najbrižljivije pažnje. Međutim još više iznenađuje, da je čitav duh filma katolički. Završetak je veličajan. U svakom pogledu to je jedan od rijetkih filmova, koje će svaki katolik rado vidjeti.«

Kako se taj film ovih dana izvodi i u Zagrebu (Kino Luxor), osvrnut ćemo se na nj u narednom broju.

JE LI VAM POZNATO?

1. Koji je svetac upravljao dubrovačkim franjevačkim samostanima u prvoj polovici XV. stoljeća?

2. Koji je sveti isusovac bio od vlade Dubrovačke republike poslije velike trešnje izabran za nebeskog zaštitnika Dubrovnika?

3. Tko je nebeski zaštitnik od oluja, a istodobno zaštitnik rudara i topdžija?

4. Gdje se nalazi državica Tavolara?

5. Kako se nazivlje abesinski novac?

6. Što je godina svjetlosti?

7. Što je slana paša?

ODGOVORI NA PROŠLA PITANJA.

1. U latinskoj su Dalmaciji bile ove biskupije: u Krku, Osoru, Rabu, Zadru, Skradinu, Duvnu, Stonu, Epidauru-Dubrovniku i Kotoru. Nadbiskupija je bila u Splitu.

2. U Italiji se blizu grada Ternoli nalaze tri sela: Živa voda ili Kruć, Štifilić i Mundimiter, naseljena Hrvatima. To su u 16. stoljeću amo došli Hrvati pod nekim vojvodom Mirkom bježeći pred Turcima. Govore hrvatski, ikavski. Zovu se Apeninski Hrvati.

3. U južnoj Moravskoj žive oko 2.000 Hrvata. Žive u tri sela, u: Dobrom polju, Novom Prerovu i Frelichovu. Tu ih je naselio moravski gospodar Krištof iz Teufenbacha g. 1580.

4. Prvi Evropejci, koji su se popeli na himalajske visočine, bijahu katolički vjerovjesnici, isusovci i kapucini krajem XVII. i početkom XVIII. stoljeća.

5. Čomo-lungma je pravo ime Mount Everest-a. To je tibetsko ime, a znači »božica, majka gora«.

6. Crnačka su novorođenčad svijetlocrvenkaste i crvenkastobijele boje, ali kroz nepunu godinu pocrne.

7. Pripitomljeni slon pojede na dan od 450 do 550 kg zelene hrane ili desetak kilograma oljuštene riže. Pije malo: desetak litara dnevno. M. T. M.

Za svoju djecu odmah naručite
„MALU MLADOST"

M A L O Š A L E

Liječnik (časnoj sestri): »Strogo pazite na bolesnika. Bolesnik ne smije dobiti apsolutno nikakve hrane. Jedino mu dajte malu žličicu ove medicine iza jela.«

On i ona. »Dušice draga, šta misliš, da li je onaj osao, koji nosi dvije vreće, muški ili ženska?« upita on u šali.

»Ne govori uvijek bedasto! Ta, osao je uvijek muškoga roda.«

Gdje su hlače. Gospodin, koji se kasno probudio iz svog pijanstva: »Ženo, što je s mojim hlačama? Nigdje ih nema . . .«

»No, a da li si siguran, da si ih donio sinoć kući?«

Trgovina. Dva mljekara se razgovaraju.

»Koliko mlijeka daju vaše krave?«

»Tako, 16 do 20 litara.«

»A koliko ih prodajete?«

»Tako, oko 40.«

Kod ženidbenog posrednika. »Da li ste se odlučili za partiju od 100.000 dinara?«

»Napola jesam, napola nisam.«

»Kako to?«

»Što se tiče 100.000 dinara — jesam, a što se tiče djevojke — još ne!«

Ona zna šutjeti. »Nešto bih ti pričala, ali ne znam, da li se mogu u te pouzdati?«

»Budi bez brige, ja znam šutjeti. Vidiš, Anica mi je pričala, da je muž tuče, pa nisam to još nikome izlanula.«

Pogovor. On i ona već su dugo godina vjenčani. Posjetili su izložbu cvijeća. Pred jednom gredicom ružâ ona stane i u pjesničkom zanosu upita:

»Da li sam još uvijek ruža tvog života, kao što sam bila nekad?«

»Ruža? To ne, nego... sijeno.«

»To je svejedno; glavno je, da se našao osao, koji ga je proždro.«

Ženska priča. Sudac: »Udata?«

Priča: »Dvaput.«

Sudac: »Starost?«

Priča: »Dvadeset i pet.«

Sudac: »Također dvaput.«

Nije razumio. »Znaš, jučer sam se potužio Antunu i rekao mu sve svoje nevolje, a on mi je kazao, da sam pesimist.«

»A zatim?«

»Nisam ga pravo razumio. Ali sam mu za svaki slučaj dao jednu po glavi.«

Poticaj. »Gospodična Mira, u noći mi se sanjalo, da sam vas zaprosio za ruku. Što to znači?«

»Da ste po noći pametniji nego po danu.«

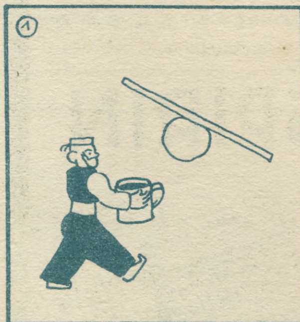
U kasnoj noći nagovori jedan gospodin stražara:

»Oprostite, da li je to brojka 5?«

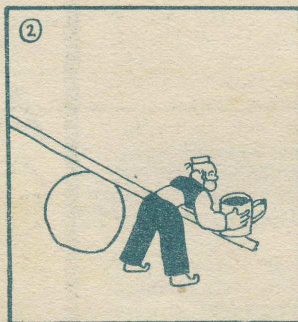
»Ne, nego 55.«

»Hvala. Znači, da sam još trijezan.«

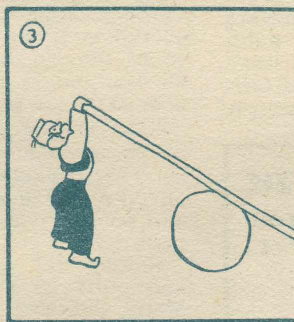
DOBRIJANOV PEKMEZ

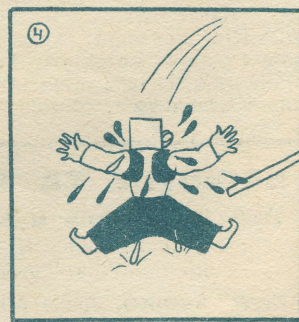
Kupio je čika lonac
pun pekmeza, divne slasti,
pa će njime da se gosti
i dugačke brke masti.

Lonac meće na ljuljačku,
jer mu već i ruke žulja,
pa će malko da se i on
ko i druga djeca — ljulja.

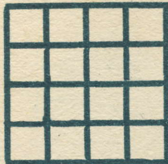
Ljuljačku je pritisnuo,
da bi na nju uzjahao:
lice mu se samo smješka,
al se brzo pokajao.

Odskočio lonac teški,
sad na glavi čiki sjedi:
čika ruke raširio,
licem mu se pekmez cijedi . . .

IZABAVE

Magični kvadrat

kemijski spoj
narodno žensko ime
židovski kralj
žensko ime

Slovčanica

Od slogova: a, a, ak, ar, ar, bun, ca, ce, ci, ci, ci, ćan, čvo, da, da, da, di, dra, du, du, e, e, et, ez, gan, gi, ha, he, i, i, i, im, ja, ja, ja, ja, ja, ja, ja, ja, ja, ja, ja, ja, je, jed, ka, ka, ku, la, lan, le, le, li, lo, me, men, me, men, mi, na, na, nal, ne, ne, ni ,o, ok, ra, ra, rak, re, rho, ri, ri, ri, ri, sak, sen, si, si, sig, slan, ste, sti, tan, te, ti, tra, tri, tri, u, u, u, vla, vo, vri — treba sastaviti 29 (dvadesetdevet) riječi, od kojih prva i treća slova čitana odozgo dolje daju nalog božanskog Učitelja svojim apostolima.

1. Biljka — nametnik. 2. Trgovina. 3. Pok.ajina (Napoleonova tvorevina). 4. Malenkost (str.). 5. Žrtva (lat.). 6. Pokrajina u Palestini. 7. Mjesto u Palestini, glasovito zbog jednog Isusovog čuda. 8. Odio vojske. 9. Ugriz. 10. Ptica. 11. Uvećavanje brzine (str.). 12. Upravljati državom. 13. Država u Aziji u Starom Vijeku. 14. Vrst drveta. 15. Zaštitnik plebejaca u Rimu. 16. Vulkan u Italiji. 17. Ruda (tvrdoća 2). 18. Biljka. 19. Starozavjetni pisac. 20. Živčana bolest. 21. Nauka o starinama. 22. Stvaran (str.). 23. Spajanje s kisikom. 24. Vrst pjesme. 25. Otmjen (str.). 26. Pripravnik za krst. 27. Rijeka u Francuskoj. 28. Znak (str.). 29. Predaja (st..).

ŠALJITE ZAGONETKE!

Kako smo odlučili da u »Obitelji« opet donosimo što više zagonetaka, obraćamo se na sve sastavljače zagonetaka, da nam šalju svoje radove. — Molimo, da zagonetke budu kratke i raznolike. Crtnje treba da su pravilne, uredne i tušem izrađene.

Uredništvo.

ODGONETKE IZ BR. 48.

Slovčanica: 1. Petropavlovsk. 2. Petrov. 3. Čutura. 4. Eutanasija. 5. Severini. 6. Mnemotehnika. 7. Betlheim. 8. Eleanej. = Preporučujte svima »Obitelj«!

Magični kvadrat: Lotos, Odesa, Tesar, Osama, Sarai.

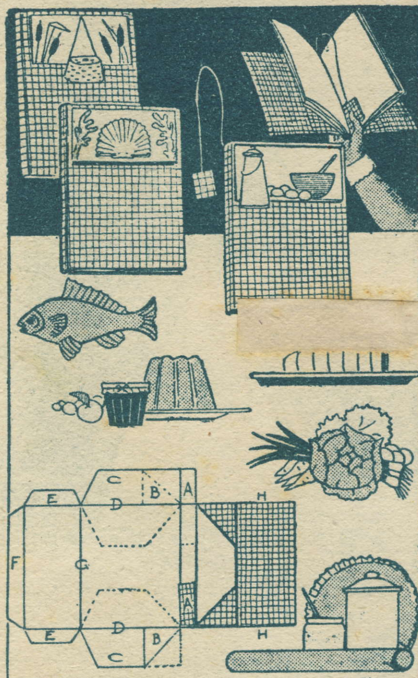
Homonim: Otava.

Jeste li naručili prekrasni roman
„Sanguis Martyrum"

Ilustrovani tjednik „Obitelj" izlazi svake nedjelje. Pretplata 30 Din na tri mjeseca, za inozemstvo 3 dolara godišnje. Pretplata se plaća unaprijed. Rukopisi se ne vraćaju. „Obitelj" izdaje Konzorcij Kuća Dobre Štampe. Za izdavača i uredništvo odgovara Dr Josip Andrić, glavni urednik „Obitelji" Zagreb, Trenkova 1. Adresa uredništva i uprave „Obitelji": Zagreb, Trg Kralja Tomislava 21. Telefon 54-17. Ček. rač. pošt. šted. br. 33.536 „Obitelj" se tiska u Tiskari Narodnih Novina u Zagrebu. Za tiskaru odgovara V. Kirin, Zagreb. Deželićeva ul. 2.

ŽENSKI SVIJET

KNJIŽNICA U KUHINJI

Svaka marljiva kućanica ima mnogo zapisanih kuhinjskih recepata: bilo da ih je naslijedila od bake i majke, vještih starih kuharica i iskusnih domaćica, ili da ih je opet izrezala iz nekog časopisa, dotično prepisala iz kuhinjske knjige svoje prijateljice, kad je jednom prigodom bila kod nje na ručku ili na čaju. Ti su recepti većinom zapisani na komadićima papira ili na brzu ruku olovkom našarani u školskim tekama, i tako se lako gube i ne izgledaju nimalo ukusno. Mjesto toga spretna domaćica može da s malo truda sakupi sve te svoje recepte u malu knjižnicu ukusno i stilski dotjeranu.

U tu svrhu kupit će nekoliko bilježnica sa što većim brojem listova i na njih će uredno prepisati ili zalijepiti svoje raštrkane recepte. Naravno, da te recepte ne će prepisivati onako, kako joj dođu pod ruku, već će svaka bilježnica biti određena za pojedine vrsti jela, na primjer za povrće, pečenke, juhe, morske i vodene ribe, slatkiše, pecivo, kompote itd.

Da takva knjiga i izvana bude odgovarala stilu kuhinje, uvezat ćemo je u voštano platno ili naprosto oviti lakastim papirom. I voštano platno i papir odabrat ćemo tako, da bojom i svojim kockastim nacrtom odgovaraju pločama kuhinjskog poda, stijene itd.

Na priloženoj slici vidimo, kako treba izrezati i složiti platno ili papir, kojim ćemo svaku pojedinu bilježnicu omotati. To je uostalom vrlo jednostavno i ne zahtijeva potanjeg razjašnjenja. Na prednjoj strani korica može se izvesti ili naslikati ukusno stilizirane silhuette i crteže riba, školjki, pečenki itd. Tu će opet mnogi nadobudni mladi slikar rado priteći mamici u pomoć i svojim vještim kistom ukrasiti njezinu kuhinjsku knjižnicu. Od istog papira ili voštanog platna izreže se i obrubi jedna mala četvorina, koja se vunenom vrpcom pričvrsti uz knjigu i služi kao znak kućanici, kad priređujući neko jelo treba više puta da zaviri u knjigu. Ovaj jako jednostavni i skromni način uveza sačuvat će neoštećene dragocjene recepte, koji su se dosada, pisani na kojekakvim papirićima, tako lako brisali i gubili. Odsad će kućanica poredati na polici u kuhinji sve bilježnice jednu do druge i pomoću natpisa na hrptu i na prednjoj strani moći će jako lako da nađe recept, koji joj toga dana treba.

Milica Mirić

KUHINJSKI RECEPTI

Juha od rajčice sa cvjetačom. Kuhaj teleće kosti sa zelenjem. Kad je dva sata dobro kuhalo, metni u juhu dvije do tri manje cvjetače. Kad postanu mekane, načini zapržak, zalij sa jednom litrom juhe od kosti i prilij pol litre soka od rajčice. Cvjetaču i mrkvicu nareži u juhu.

Teleći odresci u vrhnju. Teletinu od pleća ili od buta nareži na odreske i nadjeni ih slaninom. Na maslacu preprži dosta zelenog peršina, metni u to meso, zalij sa malo juhe, posoli i metni u pečenjaru. Kad se već sok sasvim upirjanio, napraši maslac sa jednom kavskom žlicom brašna, preprži te prelij sve sa dva decilitra kiselog vrhnja i provrij.

S. A.

Kako ćemo preudesiti svoj šešir?

Slike I., II. i III. prikazuju jedan te isti šešir preudešen za tri različite zgode. Na sl. I. nalazimo *jutarnji* šešir, na sl. II. *popodnevni* šešir, a na sl. III. *večernji* šešir. — Istu metamorfozu vidimo i na druge tri slike. Na sl. IV. nalazimo *jutarnji* šešir, na sl. V. *popodnevni* šešir, a na sl. VI. šešir za večer, posjete i svečane zgode.